

Laskemoonas ja kalapüügivahendites sisalduva plii piiramise eelnõu

Lisa 1. Kaasamistabel

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
1.	Kaitseministeerium	Kaitseministeeriumil puuduvad märkused Euroopa Komisjoni antud eelnõu ettepaneku kavandile plii kasutamise piiramine laskemoonas ja kalastustarvetes. Samas, arvestades, et Kaitseväge jätkab plii sisaldusega laskemoona kasutamist, on kaitseministeeriumi jaoks oluline, et plii kasutamist kaitsevaldkonnas ei piirataks ka edaspidi. Samuti leiame, et kuna plii piirangust tulenevalt võib eeldada mõjusid laskemoona kättesaadavusele ja ka hinnale, tuleb lisaks plii kasutamise piirangutele otsida täiendavaid ja alternatiivseid võimalusi keskkonna eesmärkide saavutamiseks.	Arvestatud seisukohapunktis 5.1.
2.	Kliimaministeerium	<p>1. Üldiselt toetame plii kasutamise piiramist laskemoonas ja kalastustarvetes, kuna see aitab vähendada keskkonna ja tervise riske, mida põhjustab plii saaste. Ettepaneku rakendamise seisukohast on meil siiski küsimusi ja soovime eelnõu menetluse käigus täiendavat teavet ning mõjude hinnangut Euroopa Komisjonilt.</p> <p>Selgitus: Üldine plii piiranguettepanek on samm loogilises suunas, kuna 2020. aastal võeti juba vastu keeld kasutada pliihaavleid märgaladel ning nende lähistel. Alates 2013. aastast on Eestis keelatud veelinnujaht pliihaavlitega. Kuna osaliselt (pliihaavlitele) keeld juba kehtib, aitab üldine keeld (lisaks haavlitele ka kuulides) tulevikus rohkem selgust luua nii jahimeestele, laskesportlastele kui järelevalve ametnikele. Euroopa Komisjon toob algatuses välja, et plii puhul ei ole tuvastatud taset, mille puhul ei oleks sellel kahjulikke mõjusid inimestevisele. Plii on väga mürgine, põhjustades probleeme näiteks viljakusele ja närvisüsteemile. Plii mõju on seotud ka südame-veresoonkonna, neeru- ja kesknärvisüsteemi haiguste riski kasvuga. Plii on väga mürgine ka vee-elustikule, põhjustades loomadele ägedaid ja kroonilisi toksikoloogilisi toimeid, sealhulgas surma. Seetõttu peame vajalikuks, et üldine plii kasutamise keeld Euroopa Liidus kehtestataks.</p> <p>Samas on Euroopa Komisjoni ettepanekus selliseid aspekte, mille rakendamise küsimusi soovime eelnõu menetluse käigus arutada. Samuti on praegu eelnõu selgitustest puudu mõjuhinnang ning kinnitus selle kohta, et pliivabad</p>	<p>1. Arvestatud seisukohapunktis 5.1.</p> <p>2. Arvestatud osaliselt, selgitame.</p> <p>Seisukohapunktis 5.1 on toodud vajadus tagada, et piirangute jõustumisel on kõigile asjaomastele valdkondadele pliivabad alternatiivid kättesaadavad. Euroopa Komisjon arutas ohtu julgeoleku olukorrale enne eelnõu valmimist Euroopa Kaitseagentuuriga (EDA), kus leiti et eelnõuga kehtestatav piirang julgeolekuohtu endast ei kujuta ning probleeme ei ole. Kaitse- ja julgeolekueesmärgil pliilaskemoonamoona kasutus on jätkuvalt erandina lubatud. Samuti on KOM-ga otse suhelnud rahvusvahelised spordialaliidud. Seisukohapunkti 5.1 on lisatud ka, et peame põhjendatuks eelnõus sätestatust pikemat üleminekuaega jahinduses</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>alternatiivid on kõigile relvatüüpidele ja kõigile puudutatud huvirühmadele keelu jõustumise järel kättesaadavad.</p> <p>2. Praeguses julgeolekuolukorras peame oluliseks, et kõigil sektoritel, keda ettepanek mõjutab, oleks kindlus, et Euroopa Liidu turul on pärast keeldude jõustumist pliivaba laskemoon kättesaadav piisavas koguses. Leiame, et ettepanekus on see analüüs puudu ning selle teabe puudumisel ei saa Eestis ka konkreetset seisukohta üleminekuaegade kohta veel võtta.</p> <p>Selgitus: Euroopa Komisjoni ettepanek toob välja, et pliivaba moon on olemas ning vastavalt sellele, kui lihtne on kohandada alternatiivse moona kasutusele, pakkunud välja ka jahipidamises erinevad üleminekuajad keeldude jõustumiseks. Samas puudub komisjoni ettepanekus mõjuanalüüs ja hinnang selle kohta, kas pliivaba moona suudetakse Euroopa Liidus ka piisavas koguses toota, et seda keeldude jõustumisel kõigile puudutatud sektoritele jätkuks. Seni erinevatelt liikmesriikidelt ning jahindussektorist saadud esialgse sisendi põhjal on tugevaid kahtluseid selles osas, kas turul on tulevikus kõigile relvatüüpidele ja kõigile puudutatud huvirühmadele piisavas koguses kättesaadav pliivaba laskemoon. Küsimus ei ole mitte selles, kas pliivabad alternatiivid on olemas, vaid selles, kas laskemoona tootjad on ka valmis tegema vastavad investeeringud, et tootmisliinid selliselt kohandada, et pliivaba laskemoona jätkuks Euroopa Liidus kõigile sektoritele.</p> <p>Eesti ei tooda jahirelvasid ega laskemoona ja oleme seetõttu täielikult sõltuvad impordist. Seega on meile ettepaneku arutelu käigus eriti oluline saada kinnitus selle kohta, et pliimoona kasutamise keeldude jõustumise järel oleks Eesti jahimeestele ja laskesportlastele pliivaba moona kättesaadavus tagatud. Ettepanekus on pliihaavlite kasutamisele erand tehtud ajalooliste relvade puhul. Kuna ettepanekus ei ole ajalooliste relvade määratlust täpsustatud, peame vajalikuks läbirääkimiste käigus ka selle mõiste täpsustamist. See on vajalik, et saada selgust, kas ka mõned Eestis kasutusel olevad jahirelvad võiksid sinna erandi alla kuuluda.</p> <p>Kuna üleminekuaegade pikkus sõltub sellest, milline võimekus on turul piisavas koguses alternatiive pakkuda, siis selle teabe täpsustuseni saame üleminekuaegade osas läbirääkimistel paindlikud olla ning konkreetse positsiooni kujundada hilisemas faasis. Huvirühmadelt saadud sisendite põhjal teame, et Eesti jahimehed soovivad oluliselt pikema üleminekuaegasid kui</p>	<p>kasutatavale laskemoonale, millel omadustelt samaväärne alternatiiv mitmetes segmentides hetkel puudub või pole kättesaadav puuduliku varustuskindluse tõttu.</p> <p>3. Mõju halduskoormusele ja riigiasutuste korraldusele on kirjeldatud seletuskirja mõjude hindamise peatükis.</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>komisjoni ettepanekus pakutud. Samas looduskaitse huvirühmad eelistaksid esialgses ettepanekus pakutust lühemaid ülemikuaegasid.</p> <p>Eesti esialgne hinnang üleminekuaegade kohta</p> <p>Pliihaavlid, kesktulepadruni kuulid $\geq 5,6\text{mm}$ – üleminekuaeg jahinduses peaks olema pikem. Esialgu 5 aastat, misjärel hinnatakse uuele moonale ülemineku reaalseid võimalusi ning seejärel võib komisjon keelu tähtaega veel kuni 5 aastat pikendada. Eesti sõltub pea täiel määral laskemoona impordist, peamiselt Euroopast. Alternatiivsele moonale ülemineku Euroopas tähendab toorme hankimist väljaspool Euroopat (praegu tuleb plii peamiselt Euroopast ja Türgist, alternatiivne teras aga nt Hiinast) ja uute tootmisliinide rajamist. See kõik aga nõuab aega ning muudab plii laskemoona kavandatava kolmeaastase üleminekuperioodi ebarealistlikuks. Nii lühikese aja jooksul ei suudeta pakkuda alternatiive kindlasti kõikide segmentides. Seda eeskätt praegust julgeolekuolukorda arvestades, kus paljud moonatootjad on oma ressursid suures osas sõjamoona tootmisele suunanud.</p> <p>Kesktulepadruni kuulid $< 5,6\text{mm}$. Siin võiks seada esialgu sihiks 10 aastat, misjärel hinnatakse uuele moonale ülemineku reaalseid võimalusi ning seejärel seatakse uus üleminekutähtaeg. Selle kaliibriga kesktulepadrunitele ei ole häid alternatiive turul täna saada ning pole näha selle tekkimist ka lähemas perspektiivis. Pliivaba moona kasutamine eeldaks seda kaliibrit kasutatavate vanade vintpüsside puhul raua vahetamist. Ka seejärel oleks takistuseks seda tüüpi moona piiratud kättesaadavus. Lisaks on see üsna ebatäpne ja seetõttu sobimatu jahipidamisel. Ääretulepadruni puhul toetab Eesti alalise erandi kehtestamist, mida sobiva moona tekkimisel võib ümber vaadata. Selle moona puhul sisuline alternatiiv hetkel puudub ja pole ka näha, et seda lähitulevikus tekkimas oleks. Pliivaba moon selles segmentis on ebatäpne, vähese jõudlusega ja võrdlemisi kallis.</p> <p>3. Peame oluliseks märkida, et on murettekitav, et ettepanek toob kaasa täiendavad olulised kohustused ning ressursivajaduse järelevalveasutustele.</p> <p>Selgitus: Eestis teeb praegu jahinduse valdkonnas järelevalvet Keskkonnaamet. Euroopa Komisjoni ettepanek toob kaasa nõuded ka lasketiirudele ja laskepaikadele ning märgistuse nõuded pliimoona müügi puhul. Uute järelevalve valdkondade puhul on riigisisest vajalikud läbirääkimised selles osas, kas neid kohustusi hakkab täitma ainult Keskkonnaamet, või teatud</p>	

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>teemades lisaks ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ning Politsei-ja Piirivalveamet. Ettepanekus praegu kirjeldatud kujul tuleb peale üleminekuperioodi teostada järelevalvet müügi, kandmise ja kasutamise osas ja seda ka kalanduses kasutatavate raskuste osas. Keskkonnaameti esialgsel hinnangul tähendaks see neile olulist lisakoormust:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kontrollid kalandus- ja jahinduspoodides. Veebikaubandust kontrollida ei õnnestu, see tähendab koostöökohti tolliga ja EL-i siseselt. - Kontrollid lasketiirudes ja laskepaikades. Kuna määruse eelnõu näeb ette ka meetmeid, millega plii leostumist vältida, siis meetmete ja kasutatava moona kontrollid. - Kontrollid jahipidamisel. Laieneb piirang haavlitelt ka kuulidele. See on ühildatav jahikontrollidega ega ole väga suur lisakoormus. - Plii raskuste ja muu varustuse kontrollid kalanduse järelevalves. See on Keskkonnaameti jaoks uus teema, on võimalus ühildada olemasolevate kontrollidega, aga eeldab varustust ja väljaõpet. <p>Keskkonnaamet on välja toonud, et kulukoht on varustus või ühtne metoodika plii tuvastamiseks. Haavlitele rakendatav magneti kasutamine ei ole ammendav. Ilmselt on vajalik hankida tehnilist varustust ja arvestades kontrollide hulka, on see arvestav kogus ja kulukoht.</p>	
3.	Siseministeerium	<p>Toetame täielikult Euroopa Komisjoni seatud keskkonna- ja tervisekaitse eesmärgi, kuid tunneme suurt muret seoses kavandatavate piirangute mõjuga püssist laskmisele, mis on Eesti riigikaitsevalmisoleku säilitamise lahutamatu osa.</p> <p>Peamised murekohad:</p> <p>1. Pliikuulide kasutamise piiramine välitingimustes</p> <p>Peamine mure puudutab kavandatava määruse lisa XVII lõike 22 punkti c, mis keelab pärast viieaastast üleminekuperioodi kasutada välitingimustes sportlaskmisel suurema, kui 5,6 mm kaliibriga pliiuule, täpsemalt:</p> <p>„(c) carrying or discharging any bullets while sports shooting outdoors or as part of going sports shooting outdoors, from [Publications Office: insert date 5 years after EIF]”</p> <p>See tähendab, et viie aasta möödudes ei ole lubatud kasutada suurema kaliibriga pliimoona välitingimustes sportlaskmise käigus ega selleks valmistudes, sh laskmisele minnes. Sellise laskemoona tegelik kasutuseesmärk selgub alles</p>	<p>1. Arvestatud osaliselt, selgitame.</p> <p>Seisukohapunktis 5.1 on sõnastatud, et peame oluliseks, et säilitatakse eelnõus ette nähtud alaline erand pliilaskemoona kasutamiseks siselasketiirudes ning jõustruktuuride ja kaitsetreeninguteks mõeldud välilasketiirudes. Julgeolekuolukorda arvestades peame oluliseks, et Euroopa Liidu turul on pärast piirangute jõustumist pliivaba laskemoon kättesaadav nii kaitsevaldkonnale, jahimeestele kui sportlastele. Eelnõu läbirääkimiste käigus on välja jäetud keeld sportlaskmisel pliid sisaldavat</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>laskeharjutuse sooritamise hetkel. Kuna enesekaitse otstarbel see laskemoon keelatud ei ole, siis ei peaks seda ka piirama.</p> <p>Kuigi käsirelvade puhul on võimalik alternatiivina kolida siselasketiirudesse, siis püssistlaskmist harrastatakse peamiselt just välilasketiirudes, kuna see võimaldab realistlikumaid treeningtingimusi ning suuremaid laskekaugusi. Välilasketiirus laskmist harrastatakse Eestis valdavalt laskespordi eesmärgil. Samas on välilasketiirudel ka oluline roll riigikaitse valmisoleku tõstmisel. Pliimoon kasutamise piiramine ohustaks laskespordi arengut ja takistaks oluliselt reservväelaste ja vabatahtlike kodanike riigikaitse valmisoleku säilitamist. Kuna alternatiivsed materjalid ei pruugi pakkuda sama tasemega treeningvõimalusi või on need oluliselt kallimad, võib see piirang kaasa tuua laskespordi ja riigikaitse laskeharrastuse vähenemise.</p> <p>2. Kavandatavate piirangute mõju laskespordile</p> <p>Siseministerium konsulteeris arvamuse kujundamisel ka seotud huvirühmadega. Eesti Laskurliidu hinnangul ohustaksid eelnõuga kavandatavad piirangud laskespordi arengut EL-is. Kui sellised piirangud kehtestatakse, tähendab see seda, et laskespordiga tegelemine EL-is muutub peaaegu võimatuks, küll aga saab seda teha väljaspool liidu territooriumi. Laskespordi ajalugu ja järjepidevus põhinevad tehnilistel standarditel, mida kohaldatakse ühtemoodi kogu maailmas. Sportlased vajavad treeninguid, kus kasutatakse samu tingimusi kui võistlustel. Vastasel juhul mõjutab see nende esinemist rahvusvahelistel tiitlivõistlustel, muuhulgas ka olümpiamängudel. Hetkel pole meile teadaolevalt tegeletud alternatiivide leidmisega, mis siis peaksid rakenduma terves maailmas. Täna teadmise kohaselt jätkab ülejäänud maailm ka tulevikus pliidi sisaldava laskemoona kasutamist nii treeningutel kui võistlustel. Ehk hetke seis on selline, et laskesporti ei saa tulevikus harrastada EL-is, küll aga saab seda teha mujal.</p> <p>Näiteks on eelnõus on küll ette nähtud 15-aastane erand spordis kasutatavate pliihaavlite kasutamiseks, et EL-i liikmesriigid saaksid jätkata rahvusvaheliste tiitlivõistluste korraldamist ja korraldada teisi rahvusvahelisi võistlusi, kus plii kasutamine on praegu vältimatu. Samuti saavad EL-i sportlased järgmise 15 aasta jooksul jätkata treeninguid pliihaavliga ja säilitada oma konkurentsivõime. Aga pärast 15-aastase erandi kehtivuse lõppemist jääb küsimus: kuidas saavad näiteks EL-i haavilaskurid konkurentsivõimelisena püsida, kui nad on sunnitud</p>	<p>moona kaasas kanda. Laskespordi ja riigikaitse laskeharrastuse vähenemise mõjud on kirjeldatud põhjalikult mõjude hindamise peatükis.</p> <p>2. Arvestatud osaliselt, selgitame.</p> <p>Seisukohapunktis 5.3 on sõnastatud, et toetame laskespordiga seotud erandi ülevaatamist kümme aastat pärast piirangute jõustumist, et hinnata alternatiivide kättesaadavust, sobivust ja mõju sektorile ning teha vajadusel vastavad muudatused regulatsioonis. Peame oluliseks, et tagatud oleks Euroopa Liidu sportlaste konkurentsivõime ja võrdsed tingimused rahvusvahelistel võistlustel ning spordiala jätkusuutlik areng. Samuti on mõjud spordivaldkonnale põhjalikult kirjeldatud mõjude hindamise peatükis. Kuigi laskespordi osakaal pliisaastes võib olla väiksem, on pliil tõsine ja pöördumatu mõju keskkonnale ja tervisele, eriti laste arengule. Seetõttu on piirang proportsionaalne ja vajalik, et vähendada kogu pliikoormust.</p> <p>3. Piirangute mõju reservväelaste ja vabatahtlike kodanike riigikaitsele valmisolekule on kirjeldatud mõjude peatükis.</p> <p>4. Piirangute mõju lasketiirude omanikele on kirjeldatud mõjude peatükis. Eelnõu näeb ette 15-aastase erandi laskespordile. Mõjude</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>loobuma pliiaavlite kasutamisest, millega nad on harjunud, samal ajal kui võistlused toimuvad pliiaavlitega ja konkurendid teistest regioonidest saavad vabalt pliiaavleid kasutada?</p> <p>Eelnõuga kavandatakse piirangud, mis on suunatud otseselt laskespordile, on ebaproportsionaalselt karmid, eriti arvestades seda, et tegelikud riskid, mida lasketiirud keskkonnale kujutavad, on minimaalsed. On äärmiselt oluline, et EL-is säilib laskespordi kultuur ja traditsioonide järjepidevus ning ei teki olukorda, kus sportlastele jääb vaid võimalus treenida ja võistelda väljaspool EL-i piire.</p> <p>3. Mõju reservväelaste ja vabatahtlike kodanike riigikaitsele valmisolekule Eestis harjutavad laskmist, sh tegelevad laskespordiga, paljud reservväelased ja vabatahtlikud kodanikud ka Kaitseväe, Kaitsejõud jm organisatsioonide õppustest väljaspool, et hoida oma oskused kõrgel tasemel. Laskespordi kaudu treenimine võimaldab neil harjutada täpsust, relva käsitlemist ja taktikalisi oskusi, mis on hädavajalikud riigikaitsele valmisoleku säilitamiseks.</p> <p>Tervitame komisjoni väljapakutud alalist erandit pliikuulide kasutamiseks sisetiirudes ning jõustruktuuride ja kaitsetreeninguteks mõeldud välilasketiirudes ja rõhutame selle olulisust. Samas takistavad eelnõuga seatavad piirangud ka ametnike valmisolekut väljaspool ametlikku väljaõpet iseseisvalt oma oskusi treenida läbi laskespordi harrastuse. Näitena võib tuua politsei ja julgeolekuasutuste töötajad, kes praegu kasutavad laskesporti oma oskuste täiendamiseks ka väljaspool ametlikku väljaõpet. Kui neil ei ole võimalik treenida välitingimustes pliimoonaga, võib see vähendada nende valmisolekut kiireks ja täpselt reageerimiseks olukordades, kus on vaja relva kasutada.</p> <p>4. Täiendavad kohustused lasketiirude omanikele</p> <p>Lasketiirude omanikud peavad eelnõu järgi rakendama tõhusamaid meetmeid pliijääkide kogumiseks ja keskkonnareostuse vältimiseks. Välilasketiirud, kus kasutatakse pliide sisaldavat laskemoona, peavad rakendama täiendavaid meetmeid pliireostuse vähendamiseks (nt kuulipüüdjate täiustamine, pinnase töötlemine, äravooluvee puhastamine). Lasketiirud peavad pidama arvestust tarnitud ja kogutud pliide sisaldava laskemoona üle ning esitama andmed riiklikele ametkondadele. Tiirud, mis soovivad säilitada pliide sisaldava laskemoona kasutamise õiguse, peavad läbima riikliku loa menetluse ning täitma keskkonnanõudeid. Selle kõigega kaasneb neile halduskoormus ja kulu. Väiksematel lasketiirudel, kellel puuduvad vahendid kallite</p>	<p>leevendamiseks näeb eelnõu ette alalise erandi pliikuulide kasutamiseks siselasketiirudes ning jõustruktuuride ja kaitsetreeninguteks mõeldud välilasketiirudes, mis on võtnud kasutusele tõhusad meetmed pliijääkide kogumiseks ja keskkonnareostuse vältimiseks.</p> <p>5. Piirangute mõju laskemoonamüüjatele on kirjeldatud mõjude hindamise peatükis.</p> <p>6. Kuna arvamuse esitaja ei ole musta turu tekkimise võimaluse osas esitanud täpsemaid sõnastusettepanekuid, võtame selle arvamuse teadmiseks.</p> <p>7. Piirangute mõju halduskoormusele on kirjeldatud mõjude hindamise peatükis.</p> <p>8. Mõju laskemoona tootjatele on Eesti kontekstist väheoluline, kuid mõju müüjatele on kirjeldatud mõjude hindamise peatükis. Eelnõu ei näe ette eraldi ELi rahastusinstrumente piirangute leevendamiseks, kuid leevendusmeetmete rakendamine nt teadus- ja arendustegevuste või väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetamiseks on jäetud iga liikmesriigi enda otsustada.</p> <p>9. Piirangute mõju järelevalvele on selgitatud mõjude hindamise peatükis. Eelnõu läbirääkimiste käigus on lasketiirudele kehtestatavaid andmekogumise nõudeid juba teatud</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>keskkonnakaitsemeetmete rakendamiseks, võib tekkida oht tegevuse lõpetamiseks või üle minemiseks ainult pliivabale laskemoonale. Kui pliid sisaldava laskemoona kasutamise piirangud ja nendega seotud kulud suurenevad, võib see viia harrastuslaskmise võimaluste vähenemiseni, eriti välilasketiirudes.</p> <p>Arvestades eeltoodut on oluline, et oleks võimalik lubada järkjärgulisi muudatusi, et lasketiirudel oleks piisavalt aega investeeringute tegemiseks ja kohanemiseks.</p> <p>5. Mõju relvakaupmeestele</p> <p>Relvakaupmehed peavad edaspidi pidama täpset arvestust tarnitud pliid sisaldava laskemoona koguste kohta ja esitama selle info riiklikele ametkondadele iga viie aasta järel. Kui riik kehtestab täiendavaid piiranguid pliilaskemoona kasutamisele (nt ainult teatud lubadega lasketiirudes), võib see mõjutada kaupmeeste müügivõimalusi ja klientuuri. Negatiivse mõjuna võib välja tuua, et kui pliilaskemoona kasutamise piirangud karmistuvad või selle kasutamine lasketiirudes väheneb, võib see viia pliilaskemoona nõudluse ja müügimahtude vähenemiseni. Relvakaupmehed peavad kohandama oma tootevalikut vastavalt muutuvatele regulatsioonidele ja kliendieelistustele, mis võib tähendada investeeringuid uue laskemoona sisseostmiseks. Samas, kui pliilaskemoona kasutamine väheneb, võivad kaupmehed suurendada pliivaba laskemoona pakkumist ja sellest kasu lõigata. Pliivaba laskemoon on tihti kallim, mis võib osaliselt kompenseerida pliilaskemoona müügimahtude langust.</p> <p>Suuremad kaupmehed võivad saada eelise: suuremad relvakauplused ja jäeketid suudavad uutele regulatsioonidele paremini kohaneda, sest neil on paindlikumad hankepingud ja suurem kapital varude vahetamiseks. Väiksemad kaupmehed võivad sattuda raskustesse: väiksemad relvapoodide omanikud, kes on seni keskendunud traditsioonilisele pliilaskemoonale, võivad kogeda raskusi uute toodete pakkumise ja regulatiivsete nõuete täitmisega.</p> <p>6. Musta turu tekkimise oht</p> <p>Võimalik on ka musta turu tekkimine: kui pliilaskemoon muutub märkimisväärselt piiratumaks ja kallimaks, võib see suurendada ebaseaduslikku piiriülest kauplemist või mitteametlikku müüki.</p>	<p>määral leevendatud. Samuti on läbirääkimiste käigus eelnõust välja jäetud keeld sportlaskmisel pliid sisaldavat moona kaasas kanda. Lisaks on läbirääkimiste käigus eelnõusse lisatud, et erandina lõike 22 punktist c võivad sportlaskmise osas liikmesriigid seada välilasketiirudele riigisiseseid riskijuhtimismeetmeid.</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>7. Aruandluskohustused ja võimalikud uued loakohustused võivad suurendada kaupmeeste halduskoormust ja tekitada vajaduse täiendava tööjõu või IT-lahenduste järele.</p> <p>8. Mõju laskemoona valmistajatele ja müüjatele Ettepanek mõjutab laskemoona tootjaid ja müüjaid, kes peavad kohandama oma tootmisliine ja turundusstrateegiaid. See võib kaasa tuua majanduslikke raskusi ja töökohtade kaotuse. Võimaliku negatiivse mõju vähendamiseks tuleks pakkuda tööstusele pikaajalist kohanemisperioodi ja toetada teadusuuringuid alternatiivsete materjalide väljatöötamiseks. Lisaks võiks kaaluda väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete toetamiseks sihtfinantseerimist.</p> <p>9. Järelevalve Lasketiirudes laskemoona, sh pliid sisaldava laskemoona liigi ja koguse osas arvestuse pidamine ja selle üle järelevalve tegemine ei ole realistlikult teostatav. Samuti ei ole võimalik teostada järelevalvet „keelatud“ laskemoona „kandmise“ üle eelnõus kirjeldatud viisil, kuna selle laskemoona kasutamise eesmärki saab tuvastada vaid selle kasutamise hetkel. Haavli laskmise lasketiirudes, kus lastakse nn lendavaid märke, ei ole plii püüdmine vallide ja võrkudega võimalik, sest lastakse õhku, mitte taustvalli poole.</p> <p>Kokkuvõtte: Eelnõuga kavandavad piirangud laskespordis tulevikus välilasketiirudes pliimoona kasutamiseks on ebaproportsionaalselt ranged, eriti arvestades jõustruktuuridele ette nähtud erandeid. Laskemoona hulk, mida jõustruktuurid treeninguteks kasutab on oluliselt suurem, kui laskespordis. Mistõttu jääks soovitud mõju keskkonnale marginaalseks. Pliimoona kasutamise piiramine ohustaks laskespordi arengut ja takistaks oluliselt säilitada reservväelaste ja vabatahtlike kodanike riigikaitsealist valmisolekut. Eelnõuga ettenähtavate kohustuste jaotamine erinevate Eesti riigiasutuste vahel nõuab täiendavaid ressursse, järelevalvemehhanismide tugevdamist ning valdkondadeülest koostööd. Peamised mõjud puudutavad administratiivset/haldus koormust, andmekogumist ja -analüütikat ning vajadust tagada juriidiline ja keskkondlik vastavus EL-i normidega.</p>	
4.	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	<p>1. Laskemoonas plii kasutamise piiramine Toetame meetmeid, mis vähendavad plii toidukaudset saadavust pliilaskemoonaga lastud ulukilihast.</p>	<p>1. Arvestatud seisukohapunktis 5.1. 2. Arvestatud seisukohapunktis 5.2.</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>Selgitus: Andmed näitavad, et pliilaskemoonaga lastud ulukite lihas on plii sisaldus kõrgem võrreldes teiste lihadega, sh tehistingimustes peetavate ulukite liha ja alternatiivse laskemoonaga lastud ulukite liha. Alternatiivse laskemoona eelistamine minimeerib plii saadavust kogu riskigrupis (eeskätt jahimehed ja nende pereliikmed) kõige efektiivsemalt.</p> <p>2. Kalastustarvetes plii kasutamise piiramine</p> <p>2.1. Plii sisaldavate väikeste raskuste järkjärguline keelustamine</p> <p>Alla 50-grammiste pliist raskuste ja lantide müügi keelamise üleminekuajaks peab jääma kaks aastat ja kasutamise keelamise üleminekuajaks viis aastat.</p> <p>Üle 50-grammiste pliist raskuste ja lantide müügi keelamise üleminekuajaks peab jääma kaks aastat ja kasutamise keelamise üleminekuajaks viis aastat.</p> <p>Selgitus: Muudatustega kohanemiseks vajab kalapüügisektor piisavalt aega, samuti peavad olema eraldi üleminekuajad müügi ja kasutamise keelustamisele.</p> <p>Kui raskuste müük ja kasutamine keelata ühel ja samal ajal, siis võib tekkida olukord, kus kauba ostjatel ei ole võimalik ostetud raskusi ega lante kasutada.</p> <p>Pikem üleminekuajaks on vajalik, et muudatuste osas oleks võimalik teha piisav ja hea kommunikatsioon ning müüjad jõuaksid uute nõuetega kohaneda minimeerides võimaliku tekkiva ebasoodsa olukorra kauba mitte realiseerimisest.</p> <p>2.2. Kaitsekihiga kommertsvarustuse kasutamise jätkamine</p> <p>Kaitsekihiga kaetud pliiraskused (nt plastikkatttega pliipael võrkudes, mõrdades) peavad jääma erisusena kasutamiseks lubatuks, kuna need põhjustavad oluliselt väiksema pliilekke veekeskkonda.</p> <p>Selgitus: Lindude, kalade ja veeimetajate seisukohast võetuna on kõige ohtlikumad väikeste mõõtudega lahtised plii osakesed. Kaitsekihiga kaetud raskuste puhul (võrkude ja mõrdade puhul raskusnöörid) ei teki aga nende allaneelamise olukorda ja seetõttu inimese toidulauale jõudmise ohtu.</p>	
5.	Kultuuriministeerium	<p>Alljärgnevate seisukohtade osas oleme konsulteerinud sportkalastamise ja laskespordi valdkonna esindajatega. Kui sportkalastamisega seotud valdkonnad on kehtestavate piirangute osas pigem positiivselt meelestatud, siis laskespordiga seotud alade katusorganisatsioonid ning lasketiirude esindajad on kehtestatavatele piirangutele vastu alljärgnevatel põhjustel:</p> <p>1. Sõjaline aspekt</p>	<p>1. Pliivabade alternatiivide kasutuselevõtuga seotud mõjud on kirjeldatud mõjude peatükis.</p> <p>2. Pliid mittesisaldavate materjalide pärituoluga seotud mõjud on kirjeldatud mõjude peatükis.</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>Laskemoona tootmisega seotud ettevõtted, kes täidavad tänases geopoliitilises olukorras olulist rolli riikide kaitsevõime tagamisel, ei ole võimalised lühiajaliselt oma tootmist ümber korraldama. Üleminek pliilt terasele või teistele alternatiivsetele materjalidele eeldab märkimisväärsed muudatusi tootmisliinides, investeeringuid ja aega, mida konteksti arvestades lihtsalt ei ole.</p> <p>2. Julgeoleku aspekt Tooraine päritolu on siinkohal määrava tähtsusega. Plii pärineb valdavalt Euroopa Liidu või NATO liikmesriikidest, samas kui terashaavlite tootmine on suuresti sõltuv Hiinast. Selline sõltuvus kolmandatest riikidest, eriti tänases geopoliitilises olukorras, on julgeolekupoliitiliselt põhjendamatult riskantne.</p> <p>3. Laskespordi eripära ja FITASC seisukoht Rahvusvaheline jahilaskespordi organisatsioon FITASC rõhutab pliimoona tähtsust spordis, eriti selle unikaalsete ballistiliste omaduste tõttu. Seni, kuni pole olemas samaväärset alternatiivi, ei ole mõistlik pliimoona täielikult keelustada. Selle sammu tagajärjeks oleks sportlaste konkurentsivõime langus ja spordiala marginaliseerumine Euroopas.</p> <p>4. 15-aastane erand lasketiirudele on ebapiisav Praegused Euroopa lasketiirud, sealhulgas Eestis, ei vasta nõutavatele tehnilistele tingimustele (nt plii kogumissüsteemid, spetsiaalsed pinnakattematerjalid, pinnase happesuse kontroll jne). Nende kohandamine nõuab suuri investeeringuid, mille tasuvus 15-aastase üleminekuperioodi jooksul on kaheldav. Sellise ülemineku toetamiseks peaks Euroopa Liit looma sihipärase rahastusinstrumendi.</p> <p>5. Ebamõistlik halduskoormus ja kulud Määruse eelnõus sätestatud kohustused – regulaarne pinnase ja vee seire, jääkide haldamine, detailne arvestus ja aruandlus – on lasketiirude jaoks ülemäära koormavad. Need toovad kaasa ebaproportsionaalse bürokraatia ja rahalise koormuse, mis seab küsitavuse alla paljude lasketiirude jätkusuutlikkuse.</p> <p>6. Ebavõrdne kohtlemine rahvusvahelises konkurentsis Piirangud kehtiksid vaid Euroopa Liidus, mis asetaks ELi sportlased ebasoodsasse olukorda võrreldes teiste riikidega. Treeninguteks ja võistlusteks sobiva laskemoona puudumine tähendaks ka seda, et rahvusvaheliste võistluste, sh olümpiamängude korraldamine ELis muutuks võimatuks.</p> <p>7. Relvade ühilduvusprobleemid ja täiendavad kulud</p>	<p>3. Arvestatud osaliselt seisukohapunktides 5.1 ja 5.3. Peame oluliseks, et Euroopa Liidu turul on pärast piirangute jõustumist pliivaba laskemoon kättesaadav nii kaitsevaldkonnale, jahimeestele kui sportlastele. Toetame laskespordiga seotud erandi ülevaatamist kümne aasta möödumisel piirangute jõustumisest, et hinnata alternatiivide kättesaadavust, sobivust ja mõju sektorile ning teha vajadusel vastavad muudatused regulatsioonis. Peame oluliseks, et tagatud oleks Euroopa Liidu sportlaste konkurentsivõime ja võrdsed tingimused rahvusvahelistel võistlustel ning spordiala jätkusuutlik areng.</p> <p>4. Ei arvestatud, selgitame. Mõjude hindamise peatükis ja seisukohapunkti 5.3 selgituses on kirjeldatud, et riskijuhtimismeetmete rakendamisega kaasnevad täiendavad investeeringu- ja tegevuskulud nii välilasketiirudele kui riigiasutustele. Samas ei sisalda eelnõu eraldi ELi rahastusinstrumentide loomist nende piirangute leevendamiseks ning leevendusmeetmete rakendamine on jäetud liikmesriikide pädevusse ja otsustada.</p> <p>5. Arvestatud osaliselt, selgitame. Kuna arvamuse esitaja ei ole esitanud konkreetseid sõnastusettepanekuid, on riskijuhtimismeetmete mõju kirjeldatud</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>Uuele laskemoonale üleminek tähendaks paljude sportrelvade väljavahetamist, mis on sportlaste ja klubide jaoks märkimisväärne kuluallikas ning tekitab segadust nii treeningutel kui võistlustel.</p> <p>8. Mõju on marginaalne – piirang ei ole proportsionaalne</p> <p>Laskespordis kasutatava pliimoona keskkonnamõju on minimaalne või lausa olematu, võrreldes teiste valdkondadega. Seega on seatavad piirangud sisuliselt põhjendamata.</p> <p>9. Turustuse piirangud ja mõju lasketiirude tegevusmodelile</p> <p>Kui pliilaskemoona müük oleks lubatud vaid lasketiirude kaudu, oleks paljudel Eestis tegutsevatel tiirudel vaja asuda tegelema täiendava ettevõtlusega, mis ei ole nende senise tegevusmodeliga kooskõlas ega ole sageli ka majanduslikult otstarbekas.</p> <p>Kokkuvõtteks:</p> <p>Kultuuriministeerium jagab Euroopa Sportlaskmise Foorumi (ESSF), rahvusvahelise jahilaskespordi organisatsiooni FITASC ja mitmete teiste organisatsioonide seisukohta, et Euroopa Komisjoni poolt algatatud pliilaskemoonalt alternatiivile ülemineku protsess ei ole praeguses olukorras mõistlik. Seetõttu teeme ettepaneku peatada selle eelnõu menetlus, kuni on välja töötatud realistlikum ja keskkonna, julgeoleku ning spordivaldkonna vajadustega arvestav lahendus.</p>	<p>mõjude hindamise peatükis. Samas märgime, et eelnõu läbirääkimiste käigus on lasketiirudele kehtestatavaid andmekogumise nõudeid juba teatud määral leevendatud.</p> <p>6. Arvestatud osaliselt seisukohapunktis 5.3.</p> <p>Peame oluliseks, et tagatud oleks Euroopa Liidu sportlaste konkurentsivõime ja võrdsed tingimused rahvusvahelistel võistlustel ning spordiala jätkusuutlik areng. Rahvusvahelise spordi huvides on ette nähtud 15-aastane erand, mille tingimuseks on tõhusate keskkonnakaitse meetmete, nagu pliisaaste kontrolli ja seire rakendamine. Lisaks on plaanis hinnata erandi mõju kümne aasta pärast. Arvestades, et 15 aastat on pikk üleminekuperiood, võib selle aja jooksul muutuda rahvusvaheliste võistluste korraldus ning komisjon on selle küsimuse osas pidanud otsesuhtlust rahvusvaheliste spordialaliitudega, kuna tegemist on kogu ELi, mitte üksnes Eestile avalduva mõjuga.</p> <p>7. Sportrelvade võimaliku väljavahetamise vajadus on täiendavalt kirjeldatud mõjude peatükis.</p> <p>8. Selgitame. Kuigi laskespordi osakaal pliisaastes võib olla väiksem, on pliil tõsine ja pöördumatu mõju keskkonnale</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
			<p>ja tervisele, eriti laste arengule. Seetõttu on piirang proportsionaalne ja vajalik, et vähendada kogu pliikoorust.</p> <p>9. Ei arvestatud, selgitame.</p> <p>Läbirääkimiste käigus on eelnõus tehtud muudatus seoses pliilaskemoona müügiga lasketiirude kaudu ning 15-aastast erandit kohaldatakse nii tavapärastele tarneahela osapooltele kui loa saanud lasketiirudele. Kuigi mõistame spordivaldkonna ja sidusorganisatsioonide muresid, ei pea põhjendatuks pliilaskemoonalt pliivabadele alternatiividele ülemineku protsessi peatada, kuna pliil on tõendatud kahjulik mõju nii keskkonnale kui ka inimeste tervisele, eriti laste arengule, ning ELI tervise- ja keskkonnapoliitika eesmärkide täitmiseks on vaja järjepidevat tegutsemist.</p>
6.	Eesti Jahimeeste Selts	<p>EK on teinud ettepaneku piirata pliimoona kasutamist jahipidamisel järgmiste üleminekuperioodidega (pärast piirangu jõustumist):</p> <p>(a) 18 kuud kesktulepadrunite (kaliibriga $\geq 5,6$ mm) kasutamise keelamiseks;</p> <p>(b) 3 aastat pliimoona kasutamise keelamiseks;</p> <p>(c) 10 aastat kesktulepadrunite (kaliibriga $< 5,6$ mm) ja ääretulepadrunite kasutamise keelamiseks.</p> <p>Lisaks teeb EK ettepaneku keelata pliimoona turule laskmine (s.t. jaemüük) 5 aasta pärast.</p> <p>1. EJS leiab, et pliimoona piirangu mõistmiseks ja täitmiseks tuleb üleminekuperioodid ühtlustada ja pikendada, et minimeerida häireid jahipidamises ning vältida laskemoona nappuse riski EL-i turul.</p>	<p>1. Arvestatud osaliselt seisukohapunktis 5.1, kus on sõnastatud, et peame põhjendatuks eelnõus sätestatust pikemat üleminekuaega jahinduses kasutatavale laskemoonale, millel omadustelt samaväärne alternatiiv mitmetes segmentides hetkel puudub või pole kättesaadav puuduliku varustuskindluse tõttu.</p> <p>2. Arvestatud osaliselt, seisukohapunktis 5.1, kus on sõnastatud, et julgeolekuolukorda</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>KONKREETSED MÄRKUSED ÜLELINEKUPERIOODIDE KOHTA</p> <p>Pikem üleminekuperiood kesktulepadrunitele ($\geq 5,6$ mm) jahipidamisel</p> <p>Ettepanekus soovitakse keelata suure kaliibriga ($\geq 5,6$ mm) pliimoona kasutamine jahipidamisel 18 kuu jooksul pärast piirangu jõustumist.</p> <p>Kui laskemoona tootjad ei suuda nii lühikese ajaga rahuldada märkimisväärselt suurenenud nõudlust suure kaliibriga mittesulamoonale, tekib jahimeeste jaoks laskemoona puudus. Mõne kaliibri jaoks puudub hetkel sobiv pliivaba alternatiiv.</p> <p>Samuti põhjustaks see ootamatu nõudlus suure kaliibriga padrunite hinna märgatavat tõusu.</p> <p>Jahimehed peaksid tegema suuri kulutusi relvade modifitseerimiseks või asendamiseks.</p> <p>EJS teeb ettepaneku pikendada üleminekuperioodi kesktulepadrunitele ($\geq 5,6$ mm) 10 aastani.</p> <p>Püsiv erand või 10-aastane ülevaatusperiood kesktulepadrunitele ($< 5,6$ mm) ja ääretulepadrunitele jahipidamisel</p> <p>ECHA tunnistab, et väikse kaliibriga kesktulepadrunitele ei ole häid alternatiive ja et jahimehed peavad ostma uued relvad või vahetama rauad, kui tahavad jätkata väikse kaliibriga kesktulepadrunitega jahipidamist. Kui piirang kehtestatakse, muutuvad paljud väikse kaliibriga vintpüssid kasutuks ja kaotavad turuväärtuse.</p> <p>ECHA on samuti leidnud, et “praegu on EL-i turul saadaval ainult piiratud alternatiive ning nende tehnilist sobivust ei ole põhjalikult hinnatud”. Lisaks on leitud, et “väikse kaliibriga alternatiivid ei saavuta veel pliimoona täpsuse taset” ning “praegu saadavad alternatiivid ei sobi jahipidamiseks”.</p> <p>Ühendkuningriik (UK) ei ole väikse kaliibriga ($< 6,17$ mm) kesktulepadrunite kasutamisele piiranguid kehtestanud, kuna Pliivaba seotud tehnilised ja sotsiaalmajanduslikud probleemid on olulised.</p> <p>ECHA on leidnud, et pliivaba ääretulepadruni alternatiivid on piiratud ning ei ole laialdaselt saadaval.</p>	<p>arvestades peame oluliseks, et Euroopa Liidu turul on pärast piirangute jõustumist pliivaba laskemoon kättesaadav nii kaitsevaldkonnale, jahimeestele kui sportlastele.</p>

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>EJS teeb ettepaneku, et ääretulepadrunitele jahipidamisel kehtiks alaline erand ning kesktulepadrunite (< 5,6 mm) kasutamise küsimus vaadataks üle 10 aasta pärast piirangu jõustumist.</p> <p>Pikem üleminekuperiood pliimoonale jahipidamisel EJS peab pliimoonana piirangu üleminekuperioodi jahimeeste jaoks kriitiliseks ja ei saa nõustuda kavandatud 3 aastaga. Lisaks pliivaba laskemoona nappusele EL-i turul on üleminekuperiood liiga lühike, et: (a) jahimehed saaksid vanad haavlipüssid asendada, (b) relvad ümber ehitada ja katsetada, (c) alternatiivse laskemoonaga harjutada. ECHA andmetel toob jahipidamine EL-i liikmesriikide majandusse 21 miljardit eurot aastas. Uuringus 16 000 jahimehe kohta 30 riigist leiti, et pliimoonana keeld põhjustaks 25% jahimeeste loobumise jahist täielikult ja 30% jahimeeste jahipidamise sageduse vähenemise. EJS teeb ettepaneku pikendada pliimoonalt ülemineku perioodi 10 aastani. Pliimoonana kasutamine lasketiirudes EK on teinud ettepaneku anda pliihaavlite kasutamisele lasketiirudes 15-aastane erand. Vaid vähesed lasketiirud Saksamaal, Itaalias, Prantsusmaal ja Maltal vastavad juba kavandatud tingimustele. Teistes liikmesriikides oleks kavandatud meetmete rakendamise kulud märkimisväärsed ning lõpuks keelataks pliimoonana kasutamine sportlaskmises.</p> <p>2. EJS leiab, et EK ettepanek toob enamikus liikmesriikides kaasa tarbetu ja ebaproportsionaalse kohustuse sport- ja võistluskaskmises, kuna rahvusvahelistel võistlustel (SKEET, TRAP) kasutatakse endiselt pliimoonana. Veelgi enam, see ei võta arvesse muid juhtivaid laskespordialasid, näiteks praktikal jms. alad.</p> <p>JÄRELDUSED Pliivaba laskemoona kättesaadavus, sobivus ja tehniline teostatavus on määrav tegur pliimoonana piirangute kehtestamisel REACH-määruse alusel.</p>	

Nr	Esitaja	Märkus, ettepanek või kommentaar	Arvestamine
		<p>EJS leiab, et EK ei saa kehtestada üleminekuperioode laskemoona liikidele, mille puhul sobivad alternatiivid kas puuduvad või mille tehnilised omadused ei vasta pliimooni tasemele.</p> <p>Kui majanduslikult ja tehniliselt sobivad alternatiivid puuduvad, pole piirang põhjendatud ja oleks jahimeestele ebaproportsionaalne.</p> <p>Kokkuvõtteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Üleminekuperioodid (praegu 18k, 3 a, 5 a ja 10 a) tuleb ühtlustada; • Kesktulepadrunite ($\geq 5,6$ mm) üleminekuperiood peab olema 10 aastat; • jahipidamisel kasutatavatele ääretulepadrunitel peab kehtima püsiv erand ja jahiks mõeldud $< 5,6$ mm kesktulepadrunid tuleb üle vaadata 10 aasta möödumisel meetme jõustumisest; • Pliimoonalt ülemineku periood jahinduses peab olema 10 aastat; • Kesktulepadrunite väikese ($< 5,6$ mm) ja suure ($\geq 5,6$ mm) kaliibri piir tuleb tõsta 6,5 mm-ni 	